

A TÁJÉKOZTATÁS VIZUÁLIS ESZKÖZEI

Cavalloni Gyöngyi

Mezőgépipari Szövetkezeti Vállalat

Ha belépek egy intézménybe, ahol egyetlen felirat sem tájékoztat arról, hogy mit merre találok, akkor egy kicsit mindig elveszettnek érzem magam. Mindenképpen rászorulok egy helyismerettel rendelkező személy segítségére – viszont kérdéses, hogy mennyire lesz készséges, vagy nem veszi-e zaklatásnak tudatlanságomat. Ez a bizonytalanság az emberek jó részét zavarja, sőt elriasztja.

A könyvtár feladata az, hogy a birtokában lévő legkülönbözőbb információs anyagokat az olvasók rendelkezésére bocsássa, biztosítsa azok minél szélesebb körű használatát.

Ha egy gyakorlott könyvtárlátogató egy új könyvtárba lép be, ugyanúgy igényli a megfelelő tájékoztatást, mint az, aki életében először látogat el oda, hiszen „ahány ház, annyi szokás”; nincs két egyforma alaprajzú, elhelyezésű könyvtár, sok helyütt találkozunk házi szabályokkal, szokásokkal, amelyeket még azoknak is meg kell magyarázni, akik a könyvtárhasználati lehetőségeket és szabályokat egyébként ismerik.

A legtöbb ember arra kényszerül, hogy idejét gazdaságosan ossza be, és ezért világos, tömör és hasznos információkat vár. Egy jól kidolgozott tájékoztató rendszer hamar megbarátkoztatja az olvasót a könyvtárral és jó közérzetet teremt.

Visszatekintve a könyvtárak történetére, kitűnik, hogy a feliratoknak és a tájékoztató jeleknek – raktári jelzeteknek – mindenkor nagy szerepük volt a gyűjtemények rendszerezésének megteremtésében és áttekintésének biztosításában. Ahogy terebélyesedtek a gyűjtemények, úgy nyertek egyre fokozódó jelentőséget és váltak egyre gazdagabbá a jelek, jelzetek. Ma már a könyvtár és a katalógus fogalma elválaszthatatlan. Korábban gyakran csak a tematikus feliratok és jelek alá történő besorolás pótolta a feldolgozó munkát, a jelek játszották a katalógus szerepét.

Manapság már több országban az autópályák eligazító táblái között is találkozhatunk az *Universitätsbibliothek* felirattal, s ez azt mutatja, hogy a könyvtárról történő tájékoztatás egyre szélesebb körre terjed ki.

Már a létesítmény tervezésekor feladat tehát, hogy *megszervezzük a külső és belső tájékoztatás rendszerét*, amelynek az útmenti jelzőtábláktól kezdve a könyveken levő jelzettelégig mindent magába kell foglalnia. Ez igen sokoldalú munkát kíván, szorosan össze kell hangolódnia az építészeti, közönségkapcsolati és propagandamunkával.

A dolgozat címe tehát sokrétű, összetett problémát takar. Bizonyos részeivel a hazai és a külföldi szakirodalom is sokat foglalkozik, pl. az építészettel és a propagandamunkával; vannak azonban olyan részek, amelyeket a hazai szakirodalom csak alig-alig, vagy egyáltalán nem érint, legalábbis könyvtári vonatkozásban nem. Ilyen például a *jelképek és a piktogramok* rendszere.

Éppen ezért a következőkben ezekkel szeretnék részletesebben foglalkozni, míg a többi vizuális eszköze, mint pl. a plakátokra, röplapokra stb. csak utalnék, illetve csak a közöttük lévő kapcsolatot, kapcsolási lehetőségeket vizsgálom.

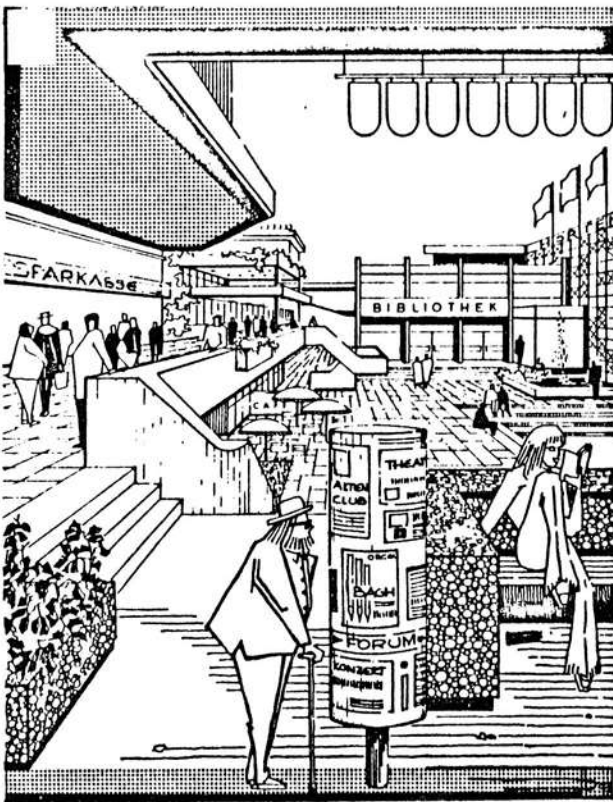
Külső megjelenés

A kapcsolatszervezési és propagandamunka feladata, hogy a könyvtár létéről, szolgáltatásairól megfelelő eszközök, módszerek (hirdetés rádióban, televízióban, sajtóban, plakátok, röplapok stb.) igénybevételével tájékoztasson. Ez a „szellemi” tájékoztatás azonban nem elegendő, nem mindegy, hogy a könyvtár külső képében hogyan jelenik meg, mennyire informál önmagáról.

Az épületet úgy kiképezni, hogy az magán hordozza a belső tartalom jegyét, kissé túlzott követelmény, de jól szolgálhatja ezt a célt az épülethez szervesen kapcsolódó felirat vagy művészeti utalás: *relief, dombormű, szobor*.

Ez nem új ötlet, hiszen a századelő utcaképét színes, változatos cégfeliratok, cégek gazdagították, s csak a funkcionalizmus térhódításával terjedtek el a jellegükben egyforma feliratok az üzletek felett, a semmitmondó, kirakatba, üvegajtóra ragasztott cédulák, hevenyészett cégtáblák. Sajnos, még ma is sok helyen csak a bejáratnál elhelyezett fehér alapon fekete betűs zománctáblán, vagy fekete alapon arany feliratos üvegtáblán közlik az intézmény nevét. Ez tizenöt-húsz lépésről már semmitmondó, hiszen a felirat onnan olvashatatlan, az épület pedig – jellegét tekintve – lehetne irodaház vagy szerelőcsarnok is.

A feliratok éppúgy az architektúra részét kell hogy képezzék, mint más szerkezeti elemek, ugyanúgy szerves, hangsúlyos részét kell hogy alkossák a városképnek, mint pl. az áruházak feliratai, cégjelzése. A Deutscher Bibliotheksverband kiadásában megjelent kézikönyv, amely a közművelődési könyvtárak külső és belső megjelenítésével foglalkozik, külön fejezetet szentel a könyvtárak építészeti és városképi megjelenítésének. Az 1. ábrán közölt vázlaton a könyvtár felirata ugyanolyan mértékben hangsúlyos, mint bármely más intézményé.

1. ábra

Az erlangeni egyetemi könyvtár már messziről hirdeti magát az épület homlokzatába szervesen beillesztett, kb. másfél emelet magasságú UB (Universitätsbibliothek) betűkkel; ugyanilyen szépen illeszkedő felirata van a miskolci megyei könyvtárnak is, ahol a könyvtár előtti zöld gyepre állított, rusztikus beton betűkből kirakott KÖNYVTÁR szó nagyon határozottan, de nem reklámozóan hirdeti az intézményt.

Amennyiben a könyvtárnak van emblémája vagy jelképe, úgy azt is kapcsolni lehet a felirathoz.

Szimbólumok, emblémák

A szimbólumok, emblémák napjainkban kezdenek újra tömegesen megjelenni és elterjedni. Több évszázados kereskedelmi múltra tekintenek vissza; feladatuk az áru megjelölése volt valamilyen egyszerű, könnyen megjegyezhető szóval vagy ábrával. A könyvtári gyakorlatban ezek közül a jelek közül legismertebbek a *vízjelek*, hiszen a régi nyomtatványok megjelenési adatainak kiderítésében – többek között – ezeknek az ismerete jelenthet segítséget.

A szimbólumok, emblémák állhatnak csak betűkből, grafikai jelből, vagy a kettő kombinációjából. Ezek tervezésénél követelmény, hogy grafikailag magas színvonalúak és közérthetőek legyenek. Vigyázni kell arra, hogy a jel ne süllyedjen az illusztráció vagy egy képecske színvonalára, valamint hogy szerkezete olyan legyen, amely a bélyegnyi méretű kicsinyítéstől néhány méteres nagyságú nagyításig kibírja a méretváltozást.

Ha a könyvtár nevének kezdőbetűiből alkotott betűszókból vagy mozaikszókból akarunk emblémát terveztetni, akkor csak abban az esetben maradjunk meg ennél az elképzelésünknel, ha az így keletkezett rövidítés könnyen megjegyezhető és kiejthető.

A könyvtárak között elég sok alkalmaz a cégfelirata mellett grafikai jelet is – gondolok itt elsősorban a portrékra, ha az illető könyvtár egy költő, író vagy más közéleti személy nevét viseli. Ezek a levél-fejléc méretre tervezett megoldások erős nagyításban már groteszkül hatnának, ezért a jelképek tervezésénél az ilyen jellegű megoldásokat mindenképpen tanácsos elkerülni.

A szimbólum és felirat egységének két szép példáját mutatja be a 2. ábra.

A wuppertali városi könyvtár új épületbe költözése alkalmából megterveztek a könyvtár grafikai rendszerét is. A feliratokhoz az egyszerű vonalvezetésű, modern formájú „Helvétia” betűtípust választották, vagy kontúros-középvonalas típusát alkalmazták. Az utóbbihoz alkalmazkodva rajzolták meg a szimbólumot, amely az épület fölül a végtelenbe induló W betűt ábrázol.

Ez a vizuálisan nagyon tiszta, egyszerű jelkép jellegzetes, figyelemfelkeltő és könnyen megjegyezhető.

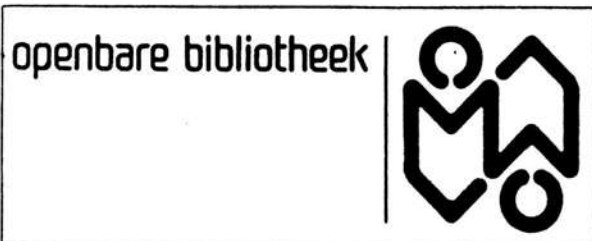
Stadtbibliothek Wuppertal

Stadtbibliothek Wuppertal

2. ábra

A Holland Könyvtári és Olvasási Központ (Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum, NBLC) megbízta az egyik reklámirodát, hogy a közművelődési könyvtárak számára dolgozzon ki egy komplett formatervezési programot. A *Housestyl* néven futó program a könyvtárépület külső formájától kezdve a bútorokig, levélpapírokig mindent magában foglal. Ennek felirata és grafikai jelzése szintén maximálisan megfelel az előzőekben leírt követelményeknek. A szimbólum egyszerűsége mellett humoros is, mivel a választott jelet (könyvet olvasó alak) fejjel lefelé is megismétli (3. ábra).

A választott jel cégtáblán és az épület falán elhelyezett nagyméretű felirat mellett is teljesíti szerepét, ha a helyes léptékben alkalmazzák.

3. ábra

A külső tájékoztatás egyéb formái

Nyugat-Németországban egyetemi könyvtárakat látogatva sok helyütt tapasztaltam, hogy a városrészeket jelző irányító táblák között szerepel az *Universität* felirat is, az egyetem közelében pedig már az *Universitätsbibliothek* is megjelenik. Ez különösen olyan esetekben indokolt, amikor az egyetemi könyvtárnak szakterületi funkciója vagy értékes különgyűjteménye van, s ezért nemcsak saját diákjai, hanem az ország, sőt a világ

bármely területén élő kutatók, szakemberek is gyakran felkeresik.

A külső tájékoztatás egyik formája az is, hogy a könyvtárhoz közvetlenül vezető útvonalon elhelyezett *vitrinekben* izelítőt adnak az állomány kínálatából.

A *Housestyl* programban a cégtáblák és feliratok mellett *zászlót* is terveztek a közművelődési könyvtáraknak. A zászló mérete 100 x 150 cm, és a *Közművelődési Könyvtár* felirat, valamint az embléma látható rajta.

Belső tájékoztatás

Ameddig az olvasó a könyvtár felé vezető utat keresi, addig tájékozatlansága nem közvetlenül a könyvtárosoknak ad munkát. Amint azonban belép az épületbe, megfelelő tájékoztatás hiányában a könyvtár valamelyik dolgozójának kell ideje egy részét arra fordítania, hogy az épületen belül az állományrészek között eligazítsa. Minél jobb belső tájékoztatási rendszerrel rendelkezik a könyvtár, annál kevesebb időt kell tölteniük a könyvtárosoknak ezzel a „sziszifuszi” munkával, s annál nagyobb biztonságérzettel mozoghat az olvasó is e környezetben.

Hogy erre az „önmagáért beszélő” rendszerre nem újkeletű az igény, azt bizonyítják a megmaradt régi könyvtárak eredeti berendezései és az ezekről készült képek, metszetek. Egy, a tizenhetedik század második feléből származó képen a folyamatos polcsort rendezetlen összevisszaságban szakítják meg a feliratok, de a tizennyolcadik század második felében már a feliratok szerint rendezték az állományt. Nagy gondot fordítottak eleink arra, hogy ezek az eligazító jelzések stílusukkal szervesen illeszkedjenek a könyvtár berendezéséhez. Megközelítőleg sem használtak annyiféle jelzést, mint amennyire manapság szükség lenne. A polcok tartalmának jelölésére római vagy arab számokat, az ábécé betűit vagy tárgyszavakat használtak; nagyobb állomány esetében a termék bejárata fölé írták ki a tárgyszavakat.

Itt megint csak utalni kell arra, hogy századunk utolsó néhány évtizedében feledésbe merültek ezek a célszerűségükben is esztétikusságra törekvő enteriőrök. Igaz viszont az is, hogy az információrobbanás éveiben a könyvtárosoknak se anyagi lehetőségük, se fizikai energiájuk nem maradt az esztétikus környezetalkotásra. Örültek, ha a régi épületek toldozgatásával meg tudták oldani az egyre növekvő állomány elhelyezését. Funkcionálisan jól működő, tiszta, áttekinthető rendszerek kialakítása ezeken a helyeken szinte lehetetlen volt.

Ma azonban egyre több könyvtár kap lehetőséget arra, hogy állományát új, a célnak megfelelő épületben helyezze el. Ilyenkor már nem csak arra kell gondot fordítani, hogy a megfelelő mennyiségű könyvvállványt betervezzék az épületbe.

Jónéhány nyugati, könyvtárberendezéssel foglalkozó cég a bútorokkal együtt az összes polcfeliratot és tájékoztató táblát is szállítja, a könyvtárosnak csak a gondosan összeállított jegyzéket kell benyújtania.

Hazánkban a könyvtárakba szükséges bútorokat, technikai eszközöket a legkülönbözőbb kereskedelmi cégektől kell összeszedni, s míg bútorokból már némi választék áll a vásárlók rendelkezésére, addig a Könyvtárellátó által forgalmazott szerény kivitelű, igénytelen feliratok és jelzőlapok nemhogy választékot nem kínálnak, de az igényeket sem elégítik ki.

Általános áttekintő táblák

A több ezer, több tízezer négyzetméter alapterületű, több szinten elhelyezett könyvtárak a nyilvános raktárak révén szinte egész területükkel az olvasók rendelkezésére állnak. A belső eligazítás első lépése tehát az lehet, hogy általános áttekintést adjunk a könyvtár egészéről. Ennek egyik módja a bejárat közvetlen közelében elhelyezett *tájékoztató tábla*, amelyen az alaprajzok segítségével szemléletesen mutatható be a könyvtár elrendezése. Ugyanezt az alaprajzot kis méretekben *szórólapon* is kínálhatjuk a tábla alatt, ahonnan a látogató azt elveheti, és így a könyvtáron belül erre a segédeszközre támaszkodva könnyen tájékozódhat.

Ezeket a táblákat nagyon pontosan, aprólékosan kell elkészíteni, feltüntetve rajtuk minden lehetséges helyet, szolgáltatást, amelyet a látogató feltehetően igénybe vesz (beiratkozás, kölcsönzés, referenz, másolószolgálat, gyűjteményrészek, W. C., büfé, dohányzó stb.).

A frankfurti városi könyvtár az alaprajzon kívül egy *színkulcsot* is ad az olvasó kezébe: a különböző színnel (jelzőcsíkok a könyv gerincén) jelölt állományrészek feloldását. Ezt a rendszert a városi könyvtárhálózat egészében – a felnőtt és gyermekkönyvtárakban egyaránt – bevezették, így aki az egyik könyvtárban már megismerkedett a színek jelentésével, bármelyik fiókkönyvtár állományában eligazodik.

Piktogramok

Piktogramokkal az élet számos területén találkozhatunk. Ezek olyan ábrák, amelyekkel egy jelbe sűrítve figyelmeztetést, tiltást, felszólítást vagy egyszerűen csak egy tényt közölhetünk.

Ezeknek a jeleknek a megjelenését ugyancsak az utóbbi néhány évtized felgyorsult életritmus váltotta ki. Először azokon a területeken kezdték alkalmazni őket, ahol a hosszas magyarázkodás helyett azonnal felfogható, egyértelmű jelekkel kellett utalni a szükséges tilalmakra, felszólításokra, közlésekre. A közlekedésben alkalmazott táblák és feliratok egy nemzetközileg

elfogadott rendszerbe tartoznak, amely rendszeren belül alapvető követelmény a következetesség, mivel a félreértéseknek végzetes következménye lehet.

A piktogramokkal szemben alapvető követelmény, hogy a jelek félreérthetetlenek, egységesek, mindenki számára érthetőek legyenek. A felhasznált formák egyszerűsége, a pontos szerkesztés a tartalom gyorsabb és biztosabb átadását segíti. A rendszer megtervezésekor különös figyelmet kell fordítani a méret megválasztására, valamint a jelek elhelyezésére. A leggondosabban összeállított piktogramok sem szolgálhatják megfelelően a kívánt célt, ha méretük az adott térhez képest elenyésző, vagy elhelyezésük rossz helyen történt, s ezért félrevezető.

Orientierungshilfen in der UB/TIB (Auswahl)

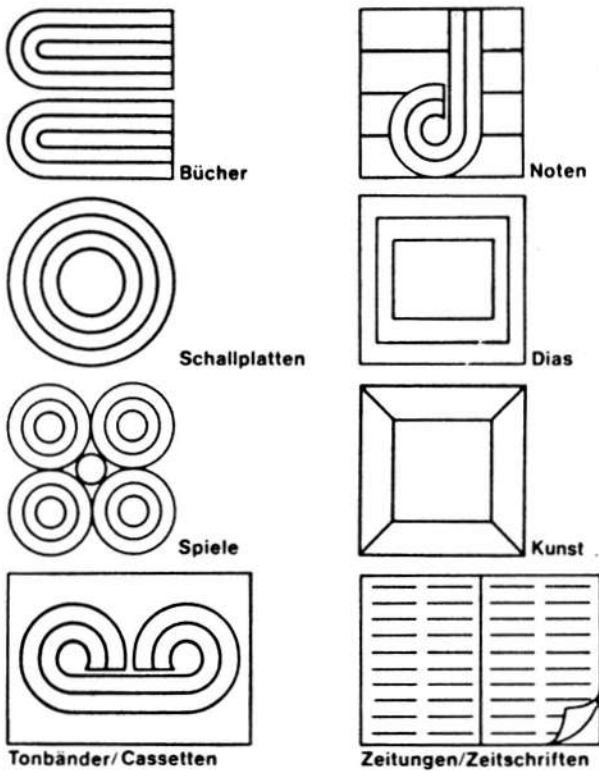
Lesesäle		Sonstiges	
	Lesesaal Bauwesen		Auskunft
	Normen		Kataloge
	Lesesaal Geowissen- schaften		Freihand- bereich
	Lesesaal Ostsprachen		Arbeits- plätze
	Lesesaal Technik		Kopieren Fotostelle
			Leihstelle
	Lesesaal Sozialwissen- schaften		Patent- schriften
	Sport		Vortrags- raum
	Lesesaal Mathematik		Hochschul- schriften- stelle
	Physik		
	Lesesaal Chemie		

4. ábra

Gyors és pontos informáló képességüknél fogva ilyen jelek használata a könyvtárakban is indokolt. Alkalmazásukra egyre több helyen tesznek kísérletet – nem is sikertelenül. Bevezetésüket megkönnyíti, hogy ez a cikk is szerepel néhány könyvtárellátó cég kínálatában.

A Hannoveri Egyetemi és Műszaki Információs Könyvtár megtervezte a saját állományához szükséges piktogramokat is (4. ábra), amelyeket a szakolvasótermek bejárata fölött helyeztek el. A földszinten a közlekedési útvonalak csomópontjain nyilakkal kombinált feliratrendszer tájékoztat. Ebben a könyvtárban is már belépéskor kézbe veheti mindenki a könyvtárhasználati útmutatót, amelyben az alaprajzokat és a piktogramok jelentését is megtalálja.

A wuppertali könyvtár feliratának és emblémájának rajzához igazodva a médiák jelzésére is tervezett piktogramokat. Ezeket nemcsak a könyvtáron belüli tájékoztatásra használják, hanem a bibliográfiákon, propagandaanyagokon is (5. ábra).

5. ábra

Ezek a rendszerek még egyáltalán nem tekinthetők kiforrottak; csak egy-egy könyvtárban, egy-egy állományrészben állják meg helyüket. De hogy nagyon is élő, alakuló eszköz, amelyre szükség van, azt legjobban az igazolja, hogy amikor az NSZK-ban egyik napról a másikra divatba jött a görkorsolya – a fiatalok ezzel közlekedtek az utcán, bevásárolni és természetesen a könyvtárakba is –, akkor szinte pillanatok alatt terjedt

el a könyvtári görkorsolyázást egy áthúzott görkorsolyával tiltó, kézzel rajzolt tábla. Ez feltűnőbb és hatásosabb egy udvarias feliratnál, így a könyvtárosnak nem kell minden második vagy harmadik látogatót személyesen figyelmeztetni.

A piktogram nem olyan kirívó, de jellegénél fogva figyelemkeltőbb, mint a szokványos kiírás, és sokkal barátságosabb.

A polcok feliratai

Az állványszakaszokon belül is szokás tovább mélyíteni a feltárást. Hazai gyakorlatunkban a Könyvtárellátónál kapható jelzőket használják. Ezek lényege egy, a könyvek csoportjai közé beosztott műanyag választólap, amely a polcok síkja elé kinyúlik. Szabad, el nem takart felületén betű- és szakrendi jelzetek, szerzők nevei és tárgyszavak kaphatnak helyet. Az elválasztólapoknak előnyös tulajdonságuk, hogy a könyvek csoportjainak időnkénti mozgásával „automatikusan” együtt vándorolnak. Hátrányuk, hogy az állványszakasz összképét zavarossá teszik, a teljes rendtelenség látszatát keltik, pedig éppen a rendről kellene tájékoztatniuk. Ez a rossz tulajdonság más megoldásokkal kiküszöbölhető.

Fémpolcoknál alkalmazható olyan felirathordozó lapocskák, amelyet egy csavarral rögzítenek a polc éléhez. E megoldásnál a könyvek vándorlása szintén könnyen követhető. A felirathordozó lapocskára többféleképpen rögzíthetjük a szöveget. Legmaradandóbb és legegységesebb, ha a szöveget gravírozzák a fém felületre, de rávihető öntapadós matricával vagy dymo-szalaggal is.

A svéd *Bibliotekstjänst* a különböző színű, betűtípusú, öntapadós címkék mellett kínál más megoldást is. A jelzeteket és feliratokat egy 3,5 cm vastag osztó tömb („papucs”) gerincén helyezi el. A tartalék osztótömbök tárolása nem okoz gondot, mivel néhány milliméter vastagságúra hajtogathatók. Másik előnyük, hogy gerincükben a jelzetet tartalmazó csík cserélhető.

Német könyvtárakban a polcok élére rögzített feliratok szokásosak. Az ezzel kapcsolatos technikai követelményeket minden szállító kielégíti. A polcok élére öntapadó szalaggal ragasztanak síneket, amelyekben a beillesztett kartoncsíkok csúsztathatók. A fém polcokra mágneses tulajdonságú csíkokat hoztak forgalomba, részben előrenyomtatott tárgyszavakkal és jelzetekkel, részben biábró formában, a könyvtáros tetszésére bízva a jelzetalkotást és feltüntetést.

Sok helyen alkalmaznak olyan műanyag betűkészleteket, amelyekből betűként rakják ki a feliratokat egy rögzítő sínrendszerre. Mivel ezen többféle betűméret alkalmazható, rendkívül dekoratív. Vannak azonban hátrányai is. A három dimenziós felirat tisztántartása rendkívül aprólékos munka. A véletlenül lepattanó betűk miatt – különösen szakjelzetek esetében – a maradék

felirat megtévesztő lehet. Az állomány „mozgása” nem követhető rugalmasan, mivel a felirat átcusztatása elég nehézkes. Gyermekkönyvtárakban pedig, mint kedves, apró „csecsebecsét”, a gyermekek szívesen gyűjtögetik.

Könyvek jelzete

Az egyes kötetek és egyéb állományegységek jelzeteiből három részletkérdés illeszkedik a dolgozat tematikájába: a gerincre aranyozott vagy ragasztott jelzetek, a kötéstáblába nyomott *supra libros*-ok és a kötetbe ragasztott *ex librisek*. A két utóbbinak igen széles példaanyagából külön említést csak az az eset érdemel, amelyben azok beleillenek a könyvtár egészére kidolgozott design megoldásba. A *supra libros* esetében még figyelembe kell venni az előállítás technikai korlátait is, és a grafikai rendszert ehhez mérten kell alakítani.

A gerincjelzetek közül elsősorban az ún. *színcsikokra* érdemes figyelmet fordítani. Aki ezeket az egyébként hasznos apróságokat csak önmagukban nézi, az könnyen nagyot véthet a könyvtár egész megjelenésének értéke ellen. Hiába a leg gondosabb tervezés, ha az állomány minden darabján feltűnő bélyegnyi méretű színfoltok zavarossá teszik az összképet. Éppen ezért a színek megválasztására éppúgy érdemes gondot fordítani, mint a betűtípusra. Ne alkalmazzuk a szivárvány minden színét, mert az csak tarkaságot eredményez. Arra azonban ügyelni kell, hogy az egy-két kiválasztott színtartomány különböző árnyalatait jól meg lehessen különböztetni egymástól.

CAVALLONI Gyöngyi: A tájékoztatás vizuális eszközei

A tájékoztatási „design” területéről áttekintett példák a könyvtárak vonatkozásában hívják fel a figyelmet a bennük rejlő képességekre és az alkalmazásuk iránti adósságokra. Időszerű lenne néhány nagykönyvtár tájékoztatási-grafikai feladatának módszeres, elvi jelentőségű megtervezése, illetve a legsikerültebb változatok kereskedelmi forgalmazása a kisebb könyvtárak megjelenésének és munkájának javításához.

* * *

Irodalomjegyzék

1. Archigraphia = Interpressgrafik, 1980. 2. sz. p. 38-40.
2. BAUR-HEIMHOLD, M.: Schöne alte Bibliotheken. Ein Buch vom Zauber ihrer Räume. München, 1974. D. W. Callwey. 296 p.
3. BOGNÁR Istvánné: Hungarian trade marks = Interpressgrafik, 1973. 3. sz. p. 48.
4. DVORSZKY Hedvig: Design. A forma művészete. Bp. 1979. Képzőműv. Alap. 297 p.
5. ERNESTUS, H.: Öffentlichkeitsarbeit und graphisches Erscheinungsbild der Stadtbibliothek Wuppertal. Berlin, Deutscher Bibliotheksverband, Arbeitsstelle für das Bibliothekswesen, 1975. VI, 65 p.
6. KERN, W.: Signets von Bibliotheken = Der Bibliothekar, 1976. 5. sz. p. 320-326.
7. KUNZ, F.: Druckschriften für Benutzer. Aus der Praxis der Öffentlichkeitsarbeit (IV) = Der Bibliothekar, 1976. 5. sz. p. 301-305.
8. LIPÓT József: Public relations a gyakorlatban. Bp. Közgazd. és Jogi Kiadó. 1968. 306 p.
9. Die Präsentation der Öffentlichen Bibliothek. Zusammenge stellt Franz Rakowski. Berlin, Deutscher Bibliotheksverband, Arbeitsstelle für des Bibliothekswesen, 1977. 156 p.
10. SCHMIDMAIER, D.: Piktogramme in Bibliotheken? = Der Bibliothekar, 1976. 5. sz. p. 316-318.
11. SCHWEIGLER, P.: Einrichtung und technische Ausstattung von Bibliotheken. Wiesbaden, Reichert Verl. 1977. XX. 308 p.
12. Zentrale Öffentlichkeitsarbeit für Öffentliche Bibliotheken. Einkaufszentralen berichten: Bundesrepublik - Dänemark - Niederlande - Sweden = Buch und Bibliothek, 1975. 11/12. sz. p. 1029-1041.

CAVALLONI, Gy.: Visual forms of information

Based on examples taken from the field of information design the author points out the advantages and the inadequate application in Hungarian libraries of visual forms of information (symbols, pictograms etc.). She also emphasizes the timeliness of the systematic planning of information-graphical symbols in large libraries. The commercial availability of the most successful versions could contribute to the improvement of the appearance and operation of smaller libraries.

* * *

КАВАЛЛОНИ, Дь.: Визуальные средства информации

Обзор средств визуальной техники привлекает внимание и к скрытым в них возможностям и к особенностям их применения. Актуальной задачей является методическое и принципиальное проектирование информационно-визуальных средств для некоторых больших библиотек, а также передача через торговую сеть наиболее удачных проектов небольшим библиотекам с целью улучшения их деятельности и служб.

* * *

CAVALLONI, Gy.: Visuelle Mittel der Information

Beispiele aus dem Bereich „Design in der Information“ soll die Aufmerksamkeit der Bibliotheken auf die darin gebotenen Möglichkeiten lenken. Es ist aktuell geworden, dass die grafischen Informationsaufgaben einiger Grossbibliotheken in ihren Prinzipien und ihrer Methodik festzulegen und die besten Varianten zur Verbesserung ihrer Arbeit den kleineren Bibliotheken über den Handelsumsatz zugänglich zu machen.

* * *

MEGJELENT

Számítógépes szakirodalmi szolgáltatások

ROBOZ PÉTER

Profilszerkesztési alapismeretek
Szolgáltatás az INSPEC adatbázisból

HARASZTHY ÉVA

Input-előállítás az INIS adatbázisba

Bp. OMIKK-ÉTK, 1982. (TMI 5. sz.)

JÁNSZKY LAJOS

A könyvtárak és az információs intézmények
feladatai és szervezete

Bp. OMIKK-ÉTK, 1982. (TMI 6. sz.)

Napjaink tudományos és műszaki információrengtegében elképzelhetetlen a tájékozódás számítógépek segítségével nélkül. A szakkönyvtár legújabb kiadványa a számítógépes információkeresés és információszolgáltatás folyamatával, módszereivel és eddig kevésbé használt lehetőségeivel ismert meg. Tárgyalja, profilszerkesztési alapismeretek keretében, a profilszerkesztő feladatait az információterjesztésben, valamint néhány példán keresztül az adatbázis gyűjtőkörét és hasznosítását.

A kiadvány terjedelme 66 oldal, ára 16,50 Ft.

Megrendelhető az OMIKK Értékesítési osztályától (1428 Budapest, Pf. 12.).

A tudományos műszaki fejlődés legújabb eredményeinek jelentős része a szakirodalomban kerül közlésre. E kiadvány célja a szakirodalmat gyűjtő és az abból tájékoztató könyvtárak és intézmények kialakulásának és feladatainak bemutatása. Tájékoztatót ad a hazai könyvtárosképzés és továbbképzés helyzetéről. Bemutatja a nemzetközi tudományos és műszaki információs rendszert.

A kiadvány terjedelme 43 oldal, ára 12,— Ft.

Megrendelhető az OMIKK Értékesítési osztályától (1428 Budapest, Pf. 12.).